

Stichting West

Geadviseerd subsidiebedrag: € 702.458

Gevraagd subsidiebedrag: € 795.000

Over de instelling

Stichting West (hierna: West), beeldende kunst, presentatie-instellingen, Den Haag

West presenteert hedendaagse kunst vanuit een historisch-filosofisch perspectief, met oog voor makers van wie nooit of zelden werk in Nederland is getoond. De instelling wil het lokale en nationale hedendaagse kunstaanbod verrijken, en bijdragen aan een inclusievere en diversere sector die openstaat voor alle gemeenschappen en deze bij elkaar brengt. Om die missie te realiseren werkt West met een ‘polyfone programmering’. Die wordt gevoed door uiteenlopende makers, partnerschappen met instellingen uit de educatieve en wetenschappelijke sector, verschillende (transdisciplinaire) praktijken – ook die van de niet-professional – en door ‘vernieuwende’ programmaformats. In de voetsporen van filosoof Martin Heidegger, het postkolonialisme en het feminisme lanceert zij ‘Worlding Art’ als theoretisch kader voor de periode 2025 - 2028. West geeft aan de komende jaren te beschikken over twee ruimtes: de voormalige Amerikaanse ambassade in het Haagse Museumkwartier en de nieuwe satellietlocatie Paradise in de Stationsbuurt. Zij presenteert haar programma ook op tijdelijke locaties rond het Museumkwartier en bij organisaties in het buitenland. West maakt geen deel uit van de Culturele basisinfrastructuur (BIS). Voor de periode 2021 - 2024 is zij in de vorm van een vierjarige projectsubsidie ondersteund door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Op verzoek van het ministerie is West daarom de afgelopen jaren gemonitord door de raad.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.33 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert West een subsidiebedrag toe te kennen van € 702.458.

De raad adviseert bij de subsidieverlening de voorwaarde op te nemen dat de instelling uiterlijk voor 1 november 2024 een inhoudelijke toelichting dient te verstrekken op de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen het directieteam. Daarbij dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de (gezags)relatie tussen de algemeen directeur en de onbetaalde adviseur/coördinator van de realisatie van de permanente huisvesting en de

formele (financiële) bevoegdheden en begeleiding van de junior zakelijk directeur.

Daarnaast adviseert de raad bij de subsidieverlening het volgende aandachtspunt op te nemen:

- Gezien de omvang en complexiteit van haar voorgenomen programmering dient West de raad jaarlijks in een gesprek te informeren over de voortgang en de geplande programmering voor het daaropvolgende jaar, inclusief de maatregelen rond de voorgenomen programmering bij sluiting van de huidige locatie.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

In de subsidieperiode 2021 - 2024 presenteerde West een ambitieus programma met een groot aantal internationaal georiënteerde tentoonstellingen en flankerende debatten, publicaties, cursussen, concerten en performances. De parallelle exposities waren doorgaans prikkelend. Sterk ook was de bespeling van het atypische tentoonstellingsgebouw. Tegelijkertijd vond de raad dat West met haar polyfone programmering kansen liet liggen: zij maakte niet altijd goed duidelijk wat de samenhang tussen de gelijktijdige presentaties in het gebouw was (of juist niet), waardoor een zekere vrijblijvendheid ontstond. Juist haar meerstemmige programmering had West kunnen aangrijpen om zowel artistiek als cultureel meer kruisbestuiving te realiseren.

Over de artistiek-inhoudelijke kwaliteit van de aanvraag van West voor de subsidieperiode 2025 - 2028 oordeelt de raad in het algemeen positief. Het spannende activiteitenplan is ambitieus en gelaagd. Met haar onderzoekende, historisch-filosofische signatuur is West een onderscheidende presentatie-instelling in Nederland. De komende jaren stelt ze zich tot genoegen van de raad in allerlei opzichten meer open op dan voorheen en zet daarmee beleidsmatig een stap voorwaarts. Het artistieke programma belooft meer samenhang en meer culturele meerstemmigheid, waarbij zowel de lokale als de internationale positie wordt verstevigd en deze met elkaar worden verbonden. Ook de niet-professionele kunstenaar wordt betrokken (zie 'Maatschappelijke betekenis').

West gaat werken vanuit het theoretisch kader 'Worlding Art', gebaseerd op het vaker in de kunstwereld gebruikte concept *worlding*. Dit houdt in dat er verschillende wereldbeelden ontspruiten aan de interacties tussen mensen en hun omgeving. De raad vindt dit een goed gekozen – actueel en voldoende open – raamwerk. Het theoretisch kader wordt uitgewerkt in vier thema's die de visie op en het begrip van de wereld vormgeven: 'Mens' (2025), 'Taal' (2026), 'Technologie' (2027) en 'Materie' (2028). Deze thema's worden gekoppeld aan de

voor Den Haag belangrijkste migrantenlanden en hun culturen: Suriname (2025), Turkije (2026) en Marokko (2027). Het thema ‘Materie’ wordt vanuit de drie landen samen vormgegeven. West wil daarbij samenwerking zoeken met makers en denkers van respectievelijk Surinaamse, Turkse en Marokkaanse afkomst die in Nederland/Den Haag zijn gevestigd, maar ook met makers en denkers in de landen zelf. In samenwerking met het focusland zal er elke zomer een groepsexpositie plaatsvinden in West. In de aanvraag zijn de plannen in 2025 rond Suriname als voorbeeld uitgewerkt. Daar zal een intercultureel Platform Paramaribo worden opgezet. Of dit voor één jaar is en of er ook in Turkije en Marokko dergelijke platforms zullen komen, kan de raad uit de aanvraag niet opmaken. Het lijkt de raad goed om de evaluatie van het eerste jaar, rond Suriname, te gebruiken voor de invulling van de programmering rondom de andere focuslanden.

De raad vindt de vier thema’s goed gekozen en ook de keuze om de lokale worteling via de inhoud (de focuslanden) te versterken vindt hij waardevol. Wel had hij graag meer gelezen over het waarom van de koppeling tussen genoemde thema’s en focuslanden. Verder zou de raad graag zien dat West in de verdere uitwerking van de plannen kritisch blijft op het aspect vernieuwing; de in het plan voor Suriname genoemde kunstenaars en denkers zijn niet altijd even verrassend. West is goed in het in Nederland introduceren van relevante hedendaagse kunstenaars. De raad hoopt dat zij ook in de drie genoemde focuslanden en Haagse migrantengemeenschappen netwerken van relevante kunstenaars(organisaties) zal aanboren.

In de programmalijs ‘(Inter)nationaal’ biedt West jaarlijks eveneens ruimte voor nieuw werk van internationaal bekende kunstenaars die nog niet (uitgebreid) in Nederland te zien waren, zoals Sondra Perry, Carrie Mae Weems, Cao Fei en Cevdet Erek. Uit het plan wordt niet helemaal duidelijk of en hoe deze programmalijs inhoudelijk relateert aan de in tijd overlappende programmalijs ‘Focuslanden’. De raad vindt het van belang dat West haar publiek straks helder informeert over het waarom van de vaak gelijktijdige presentaties in het grote gebouw van de voormalige Amerikaanse ambassade.

Al met al concludeert de raad dat de artistiek-inhoudelijke plannen van West interessant zijn, maar ook bijzonder omvangrijk en complex. Daarom zou hij graag jaarlijks in een gesprek worden geïnformeerd over de voortgang en de geplande programmering voor het daaropvolgende jaar.

De raad voorziet de komende jaren een versterking van de internationale positie van West door de voorgenomen samenwerking met de focuslanden, haar nieuwe online tijdschrift en forum worldingart.com en de digitale ontsluiting van haar gehele archief van de afgelopen zeventien jaar. Ook heeft West vertrouwenwekkende internationale (onderzoeks)partners, zoals MOCO Toronto,

Getty Foundation, LAXART, ZKM Karlsruhe en het festival Transmediale in Berlijn.

De versterkte inzet van West op talentontwikkeling vindt de raad beloftevol. Naast de jaarlijkse internationale 'Summer School' komen er opdrachtbeurzen voor net afgestudeerde kunstenaars ('Museumkwartier New Talent Award') en krijgen jonge makers de kans op de nieuwe satellietlocatie Paradise een transdisciplinair programma vorm te geven onder begeleiding van West. Talentontwikkeling krijgt ook een interculturele impuls: het Platform Paramaribo in Suriname zal worden gevoed door onder meer de uitwisseling tussen studenten van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK) in Den Haag en de Nola Hatterman Art Academy in Paramaribo.

Maatschappelijke betekenis

De maatschappelijke betekenis van West kwam gedurende de subsidieperiode 2021 - 2024 het sterkst tot uiting in haar samenwerking met onderwijsinstellingen van allerlei niveaus. Artistiek-inhoudelijk was ze vooral gericht op de kunst en het discours daarbinnen. Toch signaleerde de raad ook een beweging naar buiten: maatschappelijke vraagstukken kwamen regelmatig aan bod, zoals in een project met arbeidsmigranten, een expositie rond de activistische praktijk van kunstenaar Paul Robeson en de 'Summer School' over de post-coronatijd. Verder was West lokaal goed verankerd en ging zij meer (regionale en lokale) samenwerkingen aan, met onder andere de Universiteit Leiden, de TU Delft, Spreek (een samenwerkingsverband voor debatten over maatschappelijke thema's) en middelbare scholen uit het Westland. Op het gebied van diversiteit en inclusie kwam de vertaling naar concrete (verbeter)doelen voor de toekomst op gang. De organisatie van West maakte de afgelopen periode een professionele inhaalslag. Er werden onder andere meer contracten gerealiseerd en er kwam een ziekteverzuimregeling.

In de subsidieperiode 2025 - 2028 zoekt West haar maatschappelijke betekenis nadrukkelijker dan voorheen in haar artistieke programma, dat via het conceptuele kader 'Worlding Art' en de focuslanden gaat over culturele meerstemmigheid en diversiteit. De raad is hier enthousiast over. Hij benadrukt wel dat West, om daadwerkelijk impact te kunnen maken, zo vroeg mogelijk in het proces werk dient te maken van haar voornemen specifieke lokale maatschappelijke partners te zoeken en te betrekken bij haar nieuwe programma. Daarnaast zou de instelling volgens de raad een kans laten liggen als ze niet investeert in professionele kunstenaars uit de Surinaamse, Marokkaanse en Turkse gemeenschappen in Den Haag. Zij kunnen het artistieke programma meer maatschappelijke betekenis en gelaagdheid geven en ook voor meer draagvlak en publiek zorgen. In het plan worden vooral samenwerkingen in de focuslanden zelf genoemd en initiatieven voor Haagse amateurs.

De komende jaren gaat West zich niet alleen inspannen om haar aanwezigheid in de stad verder te vergroten, maar ook om het publiek een actievere rol in het programma te laten spelen. Hiermee opent West zich ook op een ander niveau. De raad vindt dit een positieve ontwikkeling. Afgezien van satellietlocatie Paradise komt er in de zomer een tijdelijk paviljoen op het Lange Voorhout (Paviljoen MK) met gratis culturele programmering rond het focusland, die met (nog onbenoemde) lokale partners en makers uit de focuslanden zal worden samengesteld. Op de eigen binnenplaats wordt een 'artistieke openbare stadstuin' gecreëerd (Arcadia) en bewoners van Den Haag kunnen persoonlijke rondleidingen geven in West ('Blikvanger Tours'). Het platform 'Cultuurhaven', een initiatief van West in samenwerking met de acht Haagse culturele wijkpodia, dertig buurtcentra en Cultuurschakel, is er voor amateurs en beginnende Haagse makers. Zij kunnen zich met eigen programma's gratis presenteren in West, en andersom kunnen de partners 'budgetvriendelijk' programmaonderdelen van West en andere professionele instellingen boeken.

West profileert zich de komende jaren ook met sterke, duurzame partnerschappen in het hoger onderwijs (KABK, Koninklijk Conservatorium, Haagse Hogeschool) en de wetenschappelijke sector (Universiteit Leiden, TU Delft, Rijksuniversiteit Groningen). Zij continueert haar educatieprogramma voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs, mbo en hbo, dat jaarlijks gemiddeld tweeduizend deelnemers trekt. De raad had graag meer willen lezen over de invulling van deze educatieprogramma's.

West beschrijft uitgebreid hoe ze haar diversiteitsbeleid ten aanzien van personeel/medewerkers vormgeeft en heeft haar doelen SMART opgesteld. De raad vindt het opvallend en verstandig dat West budget aanhoudt voor diversiteit en inclusie en de directie wil uitbreiden met iemand uit een van de focuslanden of met banden met de focuslanden (zie 'Bedrijfsmatige gezondheid'). Ook het inzetten van nieuwe uitvoerende medewerkers met een culturele achtergrond uit een van de focuslanden voor met name Arcadia, Paviljoen MK, het programma 'Cultuurhaven' en Paradise is beloftevol. Een belangrijk voornemen is het realiseren van een meer diverse raad van toezicht en het werven van een trainee van Binoq-Atana voor die raad. West heeft hiervoor concrete, tijdgebonden doelen opgesteld, wat de raad waardeert.

Op de toepassing van de kernwaarden uit de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen, gaat West in de aanvraag in. Om het beleid aangaande de sociale veiligheid te borgen werkt West met externe vertrouwenspersonen en is er een ethische code opgesteld. Ook op afspraken over eerlijke beloning wordt in de aangeleverde stukken voldoende ingegaan. West volgt de Richtlijn Kunstenaarshonoraria en de Richtlijn functie- en loongebouw voor presentatie-instellingen. West is lid van Kunsten '92, De Zaak Nu en de Museumvereniging, evenals het Directieoverleg Haagse Musea en Stichting

Museumkwartier. Samen met de KABK heeft ze het initiatief genomen voor een lokale belangenvereniging: Werkgroep BKDH (Beeldende Kunst Den Haag).

Toegankelijkheid

De raad zag in de subsidieperiode 2021 - 2024 een spanningsveld bij West. Enerzijds vond de instelling de dialoog met publiek belangrijk. Er werkten kundige publieksmedewerkers, er was een communicatieteam dat de stad inging om algemeen publiek aan te spreken en er waren inhoudelijke programma's, zoals de 'Summer School' en een leesgroep om 'het gesprek' te organiseren. Ook werkte West aan haar online en hybride programmering, het online archief en het ontvangen van schoolklassen en studentengroepen uit het hoger onderwijs. Anderzijds valt het de raad op dat vooral de marketing eerder afwachtend dan ambitieus was. Hoewel de (online) communicatie goed was verzorgd, leek de instelling ervan uit te gaan dat haar publiek weet wat er gaande is in de hedendaagse kunstwereld en bood ze van daaruit verdieping. Daarmee miste West kansen. Juist haar profiel zou gebaat zijn geweest bij een meer duidende en daarmee inclusievere communicatie. West monitorde haar publieksbereik de afgelopen jaren door middel van eigen publieksonderzoek en de gegevens uit het marketingdashboard van de Museumkaart. Daaruit bleek onder meer dat 45 procent van de bezoekers nooit eerder bij een presentatie-instelling was geweest.

In het plan voor de jaren 2025 - 2028 licht West haar publieksbeleid beter toe dan voorheen. Ze geeft aan dat aan de basis het idee staat dat de polyfone programmering veel verschillende doelgroepen kan trekken en dat publieksinteractie op basis van gelijkwaardigheid moet gebeuren; bezoekers zijn uitstekend in staat zelf na te denken en te interpreteren, de instelling is er om dat vermogen te voeden. Hieraan ligt het concept van de 'onwetende meester' ten grondslag, dat terugkomt bij denkers die West in huis presenteert, zoals Edouard Glissant, Jacques Rancière en Gaytri C. Spivak. De raad vindt het sterk dat West haar publieksbeleid een fundament geeft met uitgangspunten die passen bij 'Worlding Art'. Desalniettemin vindt hij dat West haar bezoekers te allen tijde ook helder en niet-specialistisch zou moeten informeren over haar aanbod.

West benoemt in haar aanvraag voor al haar platforms doelgroepen en doelstellingen voor een divers en inclusief publieksbereik. De raad moedigt haar aan deze doelgroepen en publieksdoelen verder te specificeren. Ook hierbij vindt hij de samenwerking met partners uit lokale gemeenschappen (zie 'Maatschappelijke betekenis') van groot belang. Mede daarom is de raad benieuwd naar de werking van de *participant driven* marketing die West wil inzetten. Hierbij krijgen lokale makers, die via Cultuurhaven en Paviljoen MK binnenkomen, toegang tot haar marketingkanalen.

Om de toegankelijkheid van haar locatie(s) en programma's verder te vergroten, neemt West de komende jaren ook hele praktische maatregelen – van een gratis

boekingservice met begeleiding voor mensen met een fysieke beperking, tot een vernieuwde website volgens ETR- en WCAG-richtlijnen en tours in het Engels, Surinaams, Turks en Marokkaans. Verschillende eerdergenoemde initiatieven, zoals Arcadia, Paviljoen MK en het programma 'Cultuurhaven', zullen naar verwachting ook bijdragen aan het bereiken van een nieuw en inclusiever publiek. Andere aansprekende, laagdrempelige formats vindt de raad 'Het Kunstgeschenk' (een gratis essay dat in samenwerking met vijf grote musea landelijk wordt verspreid) en de 'Reizende Talkshow' in de regio Noord.

Bedrijfsmatige gezondheid

In de subsidieperiode 2021 - 2024 was de financiële situatie van West stabiel. De bescheiden organisatie was goed ingericht met naast de directeur en de zakelijk leider experts voor onder meer de wetenschappelijke en internationale projecten, gastcuratoren en een adviesraad. Zorgpunt voor de instelling was de huisvesting. Sinds 2019 programmeert West in de voormalige Amerikaanse ambassade, maar het was onzeker of de gemeente haar deze plek in het centrum zou blijven gunnen. Met een groot deel van de eigen inkomsten bouwde West een bestemmingsreserve op voor de eventuele relocatie.

In de subsidieperiode 2025 - 2028 gaat West meer activiteiten organiseren en daarmee verwacht de instelling een toename van de publieksinkomsten. Deze inkomsten worden ingezet voor de stijging van de personeelslasten (vanwege indexatie). Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat West financieel gezond is. De instelling heeft haar financiële risico's helder en maakt per kwartaal een risicoanalyse.

West heeft 4 fte aan vast personeel en 5,5 fte aan tijdelijk personeel in dienst. Daarnaast maakt zij gebruik van 3 fte aan vrijwilligers en voert zij tien personen op aan inhuur. Met het oog op het nieuwe programma is de organisatiestructuur op beleidsmatig niveau slim herzien. Vanaf 2025 werkt er een algemeen manager die de platforms West in het MK, New Talent, Onderzoek en Digitaal coördineert, en zijn er twee coördinatoren voor respectievelijk de platforms Den Haag en 'Cultuurhaven', en de focuslanden en het platform Paramaribo. De inzet op uitvoerend (3 fte), en dan met name de inzet op communicatie (0,5 fte), lijkt de raad bescheiden voor de uitgebreidere programmering die West wil gaan realiseren.

Dit personele punt raakt aan een zorg die de raad heeft over de periode 2025 - 2028. West wil veel, op alle fronten, zowel inhoudelijk als organisatorisch (zie 'Artistieke/inhoudelijke kwaliteit'). De raad twijfelt niet aan de ervaring en gedrevenheid van West, maar vindt wel dat zij haar grenzen moet bewaken; liever minder, verdiepend en op basis van wederkerige relaties, dan meer, globaal en met een overbelaste organisatie tot mogelijk gevolg. Meer focus lijkt de raad goed.

West gaat in haar aanvraag summier in op de al langer spelende huisvestingsproblematiek. De ambitie om het Eschermuseum te verplaatsen naar de voormalige Amerikaanse ambassade is vastgelegd in het Haags coalitieakkoord 2023 - 2026. De concretisering en planning van dit voornemen is onduidelijk. West kan de komende subsidieperiode van haar locatie verzekerd zijn, zoals zij in haar plan aangeeft, maar evengoed niet. De raad had verwacht dat West zich hier in haar aanvraag rekenschap van had gegeven. Een deel van haar plannen is immers gestoeld op aanwezigheid in de voormalige Amerikaanse ambassade en het Museumkwartier. Wat gebeurt er met de voorgenomen programmering en het verwachte publieksbereik bij sluiting van de huidige locatie en verhuizing naar buiten het Museumkwartier? In het jaarlijkse monitorgesprek dat de raad adviseert, wil hij graag op de hoogte worden gesteld van de maatregelen die West in dat geval neemt.

West licht de toepassing van de meeste principes van de Governance Code Cultuur goed toe. De wijze van borging van bewustzijn van rol, taken en verantwoordelijkheden van bestuur en raad van toezicht en de invulling van de toezichthoudende en adviserende rol door de raad van toezicht zijn echter onvoldoende. De raad is met name kritisch over de inrichting van het directieteam. De huidige zakelijke directeur neemt straks de rol op zich van onbetaald adviseur en coördinator voor de realisatie van de permanente huisvesting. Zijn functie wordt overgenomen door een nieuwe zakelijke junior directeur uit een van de focuslanden of met banden met de focuslanden. Samen met de algemeen directeur (1 fte) krijgt deze persoon (0,5 fte) de eindverantwoordelijkheid 'van de cruciale functies in de organisatie'. West stelt dat met het vertrek van de huidige zakelijke directeur 'belangenconflicten op directieniveau' worden uitgesloten. Wat West met dit laatste precies bedoelt, is de raad onduidelijk. Daarnaast roept de constructie vragen op over goed bestuur. Is het verstandig een onbezoldigd adviseur – hoe gedreven en betrokken ook – aan te trekken voor een zo belangrijke opgave als een herlocatie? Neemt West, gezien haar ambities, niet een te groot zakelijk risico door een parttime junior zakelijk leider aan te stellen? Een goede begeleiding en inzet op een fulltime positie lijken de raad van groot belang. En tot slot: zal de junior directeur inderdaad een volwaardige positie krijgen en kunnen innemen als de oude zakelijke directeur betrokken blijft? Hier zou ook de sociale veiligheid in het geding kunnen komen.

De raad hecht eraan dat West een inhoudelijke toelichting verstrekt op de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen het directieteam. Daarbij dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de (gezags)relatie tussen de algemeen directeur en de onbetaalde adviseur/coördinator van de realisatie van de permanente huisvesting en de formele (financiële) bevoegdheden en begeleiding van de junior zakelijke directeur.

Geografische spreiding

West is gevestigd in Den Haag. Binnen de categorie Presentatie-instellingen zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaats van de aanvragers.